

Statenmededeling

Onderwerp

80%-versie Actieplan Gewasbeschermingsmiddelen

Datum

24 juni 2025

Documentnummer

GS:C2353582/6144466

PS:6149411

Programma

Landbouw en Voedsel

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

80%-versie Actieplan Gewasbeschermingsmiddelen

Aanleiding

Toezegging aan uw Staten

In de vergadering van uw Staten op 20 september 2024 hebben wij toegezegd om te komen met een Actieplan Gewasbeschermingsmiddelen. Aansluitend is op 1 november 2024 in de vergadering van Provinciale Staten, een motie ingediend [Actieplan bestrijdingsmiddelen](#), M141a, waarin GS wordt opgedragen te onderzoeken of intensieve teelten/middelen die daarin gebruikt worden verboden kunnen worden nabij woonwijken, natuurgebieden, zwemwater en grondwaterwingebieden.

Inhoudelijke motivering

In Brabant werken we samen met gemeenten, waterschappen en andere partijen aan een gezonde leefomgeving. Dit doen we vanuit onze provinciale bevoegdheid langs diverse sporen, die samen bijdragen aan het realiseren van onze (wettelijke) doelen op het gebied van natuur, klimaat en water. Daarnaast streven we naar een duurzaam perspectief voor agrarische ondernemers, een vitaal landelijk gebied en een leefomgeving waarin gezondheid en welzijn centraal staan. Een belangrijk aandachtspunt voor het realiseren van een gezonde leefomgeving, is de impact van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de omgeving. In verschillende domeinen, zoals natuur, water en gezondheid, signaleren we knelpunten die vragen om een stevige, extra inzet en gerichte aanpak.

Natuur

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen roept veel vragen op over de effecten op natuurgebieden. De zorgen nemen al geruime tijd toe en de aanwijzingen van negatieve gevolgen worden steeds sterker. De zorgen betreffen de volle breedte van de natuurdoelstellingen, zoals het bereiken van de doelstellingen in de Natura 2000-gebieden, het natuurnetwerk Brabant, het soortenbeleid en de biodiversiteit binnen en buiten natuurgebieden. Er is daarbij momenteel nog onvoldoende inzicht in de effecten van (een combinatie) van gewasbeschermingsmiddelen op natuurgebieden.

Datum

24 juni 2025

Documentnummer

GS:C2353582/6144466

PS: 6149411

Water

De doelen van de Kaderrichtlijn Water voor grond- en oppervlaktewater worden nog lang niet overal gehaald, zowel voor (resten van) gewasbeschermingsmiddelen als voor nutriënten. Ook de drinkwatervoorziening staat onder druk. Gewasbeschermingsmiddelen worden regelmatig aangetroffen in het ruwwater. Op twee drinkwaterwinlocaties is al extra zuivering nodig vanwege te hoge concentraties op onttrekkingsdiepte. Op meerdere locaties zijn gewasbeschermingsmiddelen in de waarnemingsputten aangetroffen in te hoge concentraties. Behalve door de landbouw worden sommige van deze middelen (vooral herbiciden) ook gebruikt door overheden, bedrijven en burgers, bijvoorbeeld op verhardingen of in tuinen.

Gezondheid

Er zijn aanwijzingen dat blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen gezondheidsrisico's kan opleveren voor omwonenden. Het causale verband is vaak moeilijk aan te tonen, maar zorgen van omwonenden en oproepen van artsen en patiëntengroepen om actie te ondernemen nemen toe. Zij pleiten onder andere voor betere beoordeling van middelen o.a. in combinatiegebruik, voor het verbieden van risicovolle teelten en voor het instellen van spuitvrije zones. Met name de bollenteelt ligt onder een vergrootglas vanwege het intensieve middelengebruik en omdat het geen voedselgewassen zijn. Sommige gewasbeschermingsmiddelen bevatten Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) of potentiële ZZS, zoals bepaalde PFAS.

Beschikbaarheid van gewasbeschermingsmiddelen

Boeren en tuinders ondervinden tegelijkertijd steeds meer uitdagingen op het gebied van gewasbescherming. De uitfasering van middelen verloopt sneller dan de beschikbaarheid van effectieve alternatieve middelen. Klimaatverandering en verlies aan biodiversiteit maken het bovendien moeilijker om bepaalde ziekten en plagen onder controle te krijgen. Zo kende 2024 een extreem hoge schimmeldruk vanwege de vele neerslag wat leidde tot schimmelproblemen in diverse teelten. Bij een beperkter middelenpakket bestaat onder dergelijke omstandigheden ook een risico op het doorbreken van door kruising ingebrachte schimmelresistentie, bijvoorbeeld voor phytophthora in aardappelen (aardappelrot).

Recente ontwikkelingen

De ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Dat maakt ook dat er nog niet snel een definitief beeld uitgekristalliseerd zal zijn van zowel de problematiek, als de bijbehorende oplossingen.

Voorbeelden van recente ontwikkelingen zijn uitspraken over een verdergaande bewijslast dat glyfosaat mogelijk kankerverwekkende eigenschappen heeft. En de verdergaande beleidsinspanningen van de provincie Drenthe als opvolging van rechterlijke uitspraken inzake de toepassing van chemische middelen in de lelieteelt in de directe nabijheid van een Natura2000-gebied. Deze provincie onderzoekt o.a. de mogelijkheden tot het instellen van een bollenmoratorium. Wij volgen de komende tijd de ontwikkelingen rond dit thema bij Drenthe en andere provincies en stemmen waar nodig in IPO-verband onderling af.

Vanwege deze ontwikkelingen is het voornemen om een jaar na het verschijnen van het actieplan de voortgang te evalueren en indien gewenst te actualiseren.

In bijgaand Actieplan (80%-versie) zijn de verschillende soorten maatregelen opgenomen, die de provincie de komende periode wil en kan nemen met betrekking tot het terugdringen van de nadelige gevolgen van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen.

Bevoegdheid

Het opstellen (en uitvoeren) van het Actieplan Gewasbeschermingsmiddelen is uitvoering van beleid en is een bevoegdheid van GS.

Rollen en belangen

In het bestuursakkoord "Samen maken we Brabant" is opgenomen dat we biologische en mechanische gewasbescherming stimuleren en daarmee de chemische gewasbescherming zoveel mogelijk afbouwen.

De provincie is in belangrijke mate uitvoerder van beleid. De meest generieke bevoegdheden rondom gewasbeschermingsmiddelen (toelating, toezicht en handhaving) liggen bij het rijk. De provincie kan op basis van haar wettelijke opdracht (Vogel- en Habitatrichtlijn en Kader Richtlijn Water) in en rondom natuurgebieden en grondwaterbeschermingsgebieden via de

Omgevingsverordening aanvullende voorwaarden stellen aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Op grond van de Omgevingswet is de gemeente primair verantwoordelijk voor het gezondheidsbelang. We signaleren dat een aantal gemeenten het lastig vindt om met dit onderwerp aan de slag te gaan en daarvoor contact zoekt met de provincie. Omdat er gezamenlijke belangen liggen, is het belangrijk om samen op te trekken en een meer proactieve samenwerking met gemeenten te zoeken.

Verder geven we als provincie vanuit de eigenaarsrol het goede voorbeeld. Dit doen we door de pachtvoorwaarden op onze provinciale gronden te verduurzamen door geen kunstmest en chemische gewasbeschermingsmiddelen meer toe te staan.

Datum

24 juni 2025

Documentnummer

GS:C2353582/6144466

PS: 6149411

Kernboodschap

1. *Het actieplan moet bijdragen aan een significante vermindering van de negatieve effecten van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen met het oog op een gezonde leefomgeving voor mens en natuur.*

Het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen is van belang voor het telen van gewassen in de land- en tuinbouw en tegelijkertijd leidt het huidige gebruik tot stevige problemen op het gebied van milieu, gezondheid, water en natuur in Noord-Brabant. Zodanig dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn.

Chemische gewasbeschermingsmiddelen zijn middelen die gemaakt zijn van chemische stoffen (werkzame stof) en in de industrie gesynthetiseerd worden, in tegenstelling tot natuurlijke gewasbeschermingsmiddelen die uit planten(stoffen) of dieren afkomstig zijn. Er wordt aangenomen dat deze natuurlijke middelen veiliger, gezonder of milieuvriendelijker zijn dan synthetische producten. Natuurlijke gewasbeschermingsmiddelen zijn in de meeste gevallen nog steeds giftige stoffen. Sommige natuurlijk verkregen middelen zijn dodelijker of brengen een hoger risico met zich mee dan synthetische alternatieven. Dit geldt niet voor de zgn. groene middelen die van natuurlijke oorsprong zijn en een laag risico hebben.

Het doel van het Actieplan is om te komen tot een significante vermindering van de negatieve gevolgen van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen. De moeilijkheid daarbij is dat er geen volledig onderbouwd beeld is van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen, noch van de direct toe te wijzen huidige negatieve gevolgen aan de verschillende middelen. Wat dit laatste aspect betreft is het van belang te realiseren dat er waarschijnlijk nooit een geheel volledig beeld zal zijn. Het is daarom moeilijk vast te stellen wanneer de afname inderdaad significant is.

We zullen starten met een analyse die voor verdere beoordeling en keuzes als startpunt kan dienen.

2. *Onze inzet past bij de verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de betrokken overheidspartijen.*

De Europese commissie is via de European Food and Safety Authority (EFSA) verantwoordelijk voor de Europese toelating van zgn. werkzame stoffen, het hoofdbestanddeel van een gewasbeschermingsmiddel.

Het rijk is via het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) verantwoordelijk voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen in teelten. Het Ctgb toetst daarvoor nieuwe middelen en/of nieuwe toepassingen waarvoor de EU/EFSA de werkzame stof(fen) al heeft goedgekeurd. Op basis van de Wet gewasbescherming en biociden stelt het rijk nadere gebruiksregels voor de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen in de verschillende teelten.

Datum

24 juni 2025

Documentnummer

GS:C2353582/6144466

PS: 6149411

De Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) ziet toe op het gebruik en treedt indien noodzakelijk handhavend op. De provincie is de bevoegde instantie voor de kwaliteit van het grondwater en de kwaliteit van de N2000-gebieden. De Waterschappen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het oppervlaktewater, en de gemeenten zijn de primair verantwoordelijke overheid voor wat betreft de gezondheid van hun inwoners.

De provincie handelt vanuit haar belang. Die belangen liggen eerst en vooral op het gebied van haar wettelijke taken op het gebied van water en natuur en de ambitie om bij te dragen aan het perspectief van de landbouw en de gezondheid van de Brabantse burgers.

Onze inzet is hierop afgestemd. We willen aanvullend op de rol en bevoegdheden van andere overheidslagen onze rol invullen.

Datum

24 juni 2025

Documentnummer

GS:C2353582/6144466

PS: 6149411

3. Het Actieplan Gewasbeschermingsmiddelen gaat in op vijf hoofdlijnen.

De vijf hoofdlijnen zijn:

- Beter in beeld brengen wat het huidige gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen is en wat de negatieve gevolgen zijn van het gebruik.
- Sturen op duurzaam grondgebruik in overgangsgebieden rondom Natura2000-gebieden en in grondwaterbeschermingsgebieden door middel van regulerende en stimulerende maatregelen. In de uit- en afspoelingsgevoelige gebieden, waaronder de beekdalen, zetten we in op stimulerende maatregelen.
- Proactief samenwerken met gemeenten aan het verminderen van gezondheidsrisico's nabij kwetsbare gebieden/functies zoals woonwijken, speeltuinen en zorgvoorzieningen.
- Extra inzet op verduurzaming in gebieden met ruimte voor hoogproductieve, duurzame landbouw.
- Duurzamer agrarisch grondgebruik van provinciale pachtgronden.

4. Met een scherper beeld van het huidige gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen en de negatieve gevolgen ervan, kunnen we de beleidsmaatregelen verbeteren en zo nodig aanscherpen.

Het huidige beeld voor wat betreft het gebruik van (chemische) gewasbeschermingsmiddelen is vooral landelijk beschikbaar en voor onze provincie beperkt en fragmentarisch. Ook het beeld van de negatieve gevolgen is nog beperkt, hoewel er waarschijnlijk nooit een geheel volledig beeld zal zijn. Doordat de gevolgen onvoldoende duidelijk zijn, wordt het formuleren van een heldere doelstelling en aanvullend beleid bemoeilijkt. Overigens en voor alle duidelijkheid: de gevolgen van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen zijn niet alleen negatief: ze maken integraal onderdeel uit van de gereedschapskist van de boer en tuinder om de gezondheid van de gewassen en opbrengst overeind te houden. Er is een aantal acties geformuleerd om een beter inzicht te krijgen in het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen op provinciaal en

gebiedsniveau, en de invloed op milieu, water, natuur en humane gezondheid:

Datum

24 juni 2025

Documentnummer

GS:C2353582/6144466

PS: 6149411

- a. We zullen in IPO-verband lobbyen voor een (verplichte) elektronische registratie en monitoring van het gewasbeschermingsmiddelengebruik per bedrijf en dit op een centrale plaats te laten bundelen. De gegevens blijven nu op het bedrijf. De behoefte is om deze informatie op gebiedsniveau en provinciaal te kunnen ontsluiten. In 2023 is door de Europese Commissie een Uitvoeringsverordening aangenomen die vereist dat alle professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen vanaf 1 januari 2026 hun gebruiksregister in elektronisch format bijhouden en centraal beschikbaar stellen. Nederland blijft op dit moment nog achter bij de implementatie ervan.
- b. Zodra monitoring van het werkelijke middelengebruik operationeel is, gaan we het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in Brabant analyseren. Zodat er Brabantbreed inzicht komt in de toegepaste middelen met daarbij de hoeveelheid, spreiding en de potentiële risico's voor bijvoorbeeld natuurdoelen en humane gezondheid. Hierbij willen we ook specifiek aandacht besteden aan gewasbeschermingsmiddelen met PFAS.
- c. In aanvulling op het brabantbrede inzicht: het is ook waardevol voor ondernemers om de eigen gebruikgegevens te kunnen benchmarken. Door gegevens van dezelfde gewassen en/of in dezelfde regio in studieclubs of praktijknetwerken met elkaar te delen, kunnen zij met elkaar inzichten opdoen waar zij de maatschappelijke risico's van hun gewasbeschermingsstrategie kunnen beperken.
- d. Voor de verschillende overheden worden op regelmatige basis metingen verricht aan oppervlakte- en grondwaterkwaliteit. Bijvoorbeeld door het Landelijk Meetnet Gewasbeschermingsmiddelen Land- en Tuinbouw (op verzoek van Ministerie van I&W).
De gegevens die uit deze meetnetwerken komen, worden momenteel nauwelijks direct gedeeld met de betrokken agrariërs in het gebied. Dit is een gemiste kans. Agrariërs weten nu niet welke stoffen en in welke hoeveelheden deze teruggevonden worden. We willen ook deze gegevens gebiedsgericht analyseren, en onderzoeken welke relatie er kan zijn met uitgevoerde teelten.
En vervolgens met de sector uitzoeken welke handelingsperspectieven er zijn in de teelt om significant schadelijke (milieu)effecten te verminderen. Deze kennis past goed in de systematiek van Integrated Crop Management (ICM), waarbij vermindering van middelen een belangrijk doel is. We willen een aanpak ontwikkelen met de sectororganisaties om ICM op een hoger plan te brengen (zie punt 7).

- e. Onderzoek naar (resten en combinaties van) gewasbeschermingsmiddelen toevoegen aan de NDA's van Natura 2000-gebieden. Uit recente onderzoeken en juridische uitspraken is gebleken dat niet uitgesloten kan worden dat het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen leidt tot nadelige gevolgen voor de natuur. We gaan onderzoeken – samen met andere partijen- of en hoe de invloed van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen onderdeel kan uitmaken van de komende NDA's. Daarbij zullen we onderzoeken of en zo ja op welke wijze ons beleid op het gebied van soortenbeleid aanscherping behoeft.

Datum

24 juni 2025

Documentnummer

GS:C2353582/6144466

PS: 6149411

5. *Sturen op duurzaam grondgebruik in overgangsgebieden rondom Natura 2000-gebieden en in grondwaterbeschermingsgebieden door middel van regulerende en stimulerende maatregelen. In de uit- en afspoelingsgevoelige gebieden, waaronder de beekdalen zetten we in op stimulerende maatregelen.*

In de [Statenmededeling Sturen op duurzaam grondgebruik](#) en in de [Statenmededeling van de KRW-impuls](#) is eerder aangegeven dat de provincie Noord-Brabant het voornemen heeft (regulerend) te sturen, onder andere op (de effecten van) het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen. In de Statenmededelingen is aangegeven dat dit hoofdzakelijk betrekking heeft op de grondwaterbeschermingsgebieden en de Overgangsgebieden.

Voor de grondwaterbeschermingsgebieden zullen we in samenwerking met stakeholders de mogelijkheden uitwerken voor gerichte stimulerende en verplichtende sturing op duurzaam grondgebruik in grondwaterbeschermingsgebieden.

Momenteel worden de volgende verplichtende (regulerende) maatregelen onderzocht voor kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden:

- Een verbod op of beperking van het gebruik van bepaalde gewasbeschermingsmiddelen of stofgroepen;
- Invoering van doelsturing voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, waar en zodra dit mogelijk is (inclusief borging, toezicht en handhaving);
- Verplichte biologische certificering, waarbij uitsluitend biologische landbouw is toegestaan;
- Aanvullende regelgeving met betrekking tot spuitvrije zones langs oppervlaktewater.

Daarnaast worden ook stimulerende maatregelen verkend, waaronder:

- Toepassing van precisielandbouw bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen;
- Inzet van gewasrassen met een hoge resistentie tegen ziekten en plagen;
- Gebruik van alternatieve, laagrisico gewasbeschermingsmiddelen.

Datum

24 juni 2025

Documentnummer

GS:C2353582/6144466

PS: 6149411

Implementatie van een gemaakte keuze leggen we aan uw staten voor met een aanpassing van de provinciale Omgevingsverordening. Daarbij hebben we aandacht voor zowel effectiviteit en proportionaliteit, als ook voor de financiële en juridische implicaties.

De stimulerende maatregelen zijn nadrukkelijk bedoeld om de transitie naar duurzaam grondgebruik in grondwaterbeschermingsgebieden te ondersteunen. Het is daarom belangrijk dat de stimulerende maatregelen aansluiten op de regulerende maatregelen.

In het programma Overgangsgebieden werken we ([Statenmededeling participatietraject programma Overgangsgebieden](#)) beleid uit over hoe we steviger gaan sturen op duurzaam grondgebruik en het herstel van het watersysteem in overgangsgebieden, om zo de negatieve effecten vanuit de omgeving op de overbelaste Natura 2000-gebieden te verminderen en Brabant open te houden. Binnen deze gebieden blijft landbouwkundig gebruik mogelijk, waarbij we naar een optimum zoeken tussen natuurherstel en landbouwkundig gebruik. De maatregelen in overgangsgebieden vertalen we naar een voorstel aan uw Staten voor aanpassing van de Omgevingsverordening. Daarbij gaan we uit van generieke regels (voor alle gebieden gelijk) met mogelijkheden voor maatwerk, bijvoorbeeld voor uitgewerkte (deel)gebiedsplannen in de GGA-gebieden. Voor de begrenzing van overgangsgebieden maken we (zoveel mogelijk) gebruik van de bestaande Attentiezone waterhuishouding, zoals die nu al is opgenomen in de omgevingsverordening. Voor emissiereductie van (chemische) gewasbeschermingsmiddelen (en nutriënten) onderzoeken we mogelijke maatregelen, zoals een verbod op of beperking van gebruik van bepaalde gewasbeschermingsmiddelen of stofgroepen, sturen we op (innovatieve) aanwendingstechnieken, alleen biologische landbouw toestaan, alleen permanent grasland toestaan of via sturing op KPI's of doelen.

Sturen op duurzaam grondgebruik (stimulerend) bij uit- en afspoelingsgevoelige gebieden en risicolocaties.

Het terugdringen van emissies van gewasbeschermingsmiddelen is essentieel voor het behalen van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en voor de bescherming van Natura 2000-gebieden. Uit- en afspoelingsgevoelige gronden (zoals zandgronden, beekdalen, hellingen) verdienen daarbij bijzondere aandacht, omdat het risico op verontreiniging van grond- en oppervlaktewater in deze gebieden aanzienlijk groter is dan elders.

- a. We ontwikkelen daarom een kaart die inzicht biedt in de gebieden met een verhoogd risico op af- en uitspoeling van

gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten. Voor deze gebieden verkent de provincie samen met betrokken partijen de mogelijkheden voor gerichte maatregelen. Kansrijke maatregelen voor de reductie van gewasbeschermingsmiddelen staan in dit actieplan beschreven. De exacte invulling van maatregelen in de uit- en afspoelingsgevoelige gebieden zal in de komende periode worden uitgewerkt, met oog voor effectiviteit, uitvoerbaarheid, beschikbare middelen en draagvlak.

Datum

24 juni 2025

Documentnummer

GS:C2353582/6144466

PS: 6149411

- b. Daarnaast wordt ook gekeken naar andere risicolocaties waar het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen een negatieve impact kan hebben op de gezondheid, waterkwaliteit of natuur. Deze locaties hoeven niet per se samen te vallen met uit- of afspoelingsgevoelige gronden, maar kunnen op basis van lokale omstandigheden en gebruikspatronen wél verhoogd risico vormen. Ook voor deze gebieden worden passende maatregelen onderzocht.

6. *We gaan gemeenten ondersteunen bij het nemen van maatregelen in het kader van gezondheid, zonder bevoegdheden over te nemen.*

Op grond van de Omgevingswet is de gemeente primair verantwoordelijk voor het gezondheidsbelang. Gezondheid is door het vastleggen van de doelstelling "drie gezonde levensjaren erbij" aangemerkt als provinciaal belang. We signaleren dat een aantal gemeenten het lastig vindt om met dit onderwerp aan de slag te gaan en daarvoor contact zoekt met de provincie. Omdat er gezamenlijke belangen liggen, is het belangrijk om samen op te trekken en een meer proactieve samenwerking met gemeenten te zoeken

Gezien de complexiteit van het onderwerp, de scope, de mogelijkheid van gemeentegrensoverschrijdende aspecten en het feit dat dit onderwerp in veel gemeenten speelt, willen wij gemeenten ondersteunen en een meer gelijke benadering van dit vraagstuk door gemeenten bevorderen. Daarom zullen wij een actieve(re) rol op ons nemen door kennisontwikkeling/-deling en door opties te verkennen voor het reguleren van chemische gewasbeschermingsmiddelen in relatie tot de gezondheid van de Brabantse burgers.

Hiervoor de volgende specifieke acties:

- a. Organiseren provinciale samenwerkingsstructuur op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen, te beginnen met gemeenten die hieraan mee willen doen.
- b. In beeld brengen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in Brabant op basis van de registratie die vanaf 2026 verplicht wordt. Hierbij onder meer specifiek aandacht voor gewasbeschermingsmiddelen met PFAS.

- c. Nagaan bij gemeenten welke behoeften zij hebben voor ondersteuning en op basis daarvan hiervoor nadere acties uitwerken.
- d. Gezamenlijk met de Brabantse gemeenten nagaan welke instrumenten ingezet kunnen worden voor de beperking van gebruik en effecten van gewasbeschermingsmiddelen en vervolgens deze uitwerken in bijvoorbeeld voorbeeld teksten voor omgevingsplannen. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van de handleiding van Natuur en Milieu en Urgenda of de handreiking Nabuurschap van het ministerie van LNV. [Gemeentelijke handleiding](#) (2024) [Nabuurschap](#) (2023)
- e. Kennis delen over toepassing van het voorzorgbeginsel en hier evt. voorbeeldteksten voor ontwikkelen.
- f. We monitoren na 2 jaar of onze eigen rol afdoende ingevuld is.
- g. We monitoren continu de jurisprudentie rond het thema gewasbescherming.

Datum

24 juni 2025

Documentnummer

GS:C2353582/6144466

PS: 6149411

Kennisplatform Gewasbescherming instellen

Voor o.a. overheden, maar ook voor burgers, zijn er nog veel onduidelijkheden op het gebied van gewasbescherming. Het is daarom goed om een (landelijk) Kennisplatform Gewasbescherming op te zetten (naar voorbeeld van het Kennisplatform Veehouderij en Humane Gezondheid), waarin experts vanuit kennisinstellingen zoals bijvoorbeeld universiteiten, omgevingsdiensten, GGD's en RIVM objectieve duidelijkheid kunnen bieden bij vragen of zorgen vanuit de samenleving. Dit zou geen provinciaal platform moeten worden, maar vanwege de landelijke vraagstukken en verantwoordelijkheden, zou dit landelijk opgepakt moeten worden. Wij agenderen dit actief in IPO verband en de geëigende landelijke gremia.

7. We breiden het pakket stimulerende maatregelen uit.

De provincie Noord-Brabant werkt al langer in stimulerende zin aan het terugdringen van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen, bijvoorbeeld door bij te dragen aan het ontwikkelen van onkruidrobots, het programma Schoon water en het stimuleren van biologische landbouw. We willen een aanpak ontwikkelen met de sectororganisaties om Integrated Crop Management (ICM) op een hoger plan te brengen. Dit vanuit de overtuiging dat er inmiddels meer kennis ontwikkeld is en meer mogelijkheden zijn om het gebruik terug te dringen.

We gaan onderzoeken of er bereidheid is bij sectororganisaties om -met name in de hoogproductieve, duurzame landbouwgebieden- een breed programma rondom Integrated Crop Management te ontwikkelen. De achtergrond hiervan is dat er veel meer kennis is ontwikkeld, dan dat er breed wordt toegepast. Hierin zou aanvullend onderzoek gedaan kunnen worden, maar ook demonstraties, veldproeven en studieclubs om zo de kennis over ICM bij alle agrariërs te

verhogen en hen te stimuleren om aan de slag te gaan met meer weerbare teeltwijzen. Een dergelijk nieuw programma moet een meerwaarde hebben ten opzichte van de lopende programma's Schoon water en Bodem-Up.

8. Het verduurzamen van het pachtbeleid van onze gronden leidt tot een lager gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen.

De provincie heeft grond in eigendom dat verpacht wordt aan bijvoorbeeld agrariërs. Sinds dit jaar is voor de clusters binnen 1 km van N2000-gebieden het pachtpakket gewijzigd naar Duurzame Pacht. Op deze clusters mogen onder andere geen chemische gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden en is enkel organische mest toegestaan. Het komende jaar gaan we een volgende stap zetten. We willen dat alle pachtgronden in 2026 uitgegeven worden zonder gebruik van kunstmest en chemische gewasbeschermingsmiddelen. Komend jaar zullen we bij de uitgifte ook voorrang geven bij de pacht aan bedrijven met een duurzaamheidscertificaat voor het hele bedrijf. Dat maakt dat we met de beperkte hoeveelheid pachtgrond (1.400 ha ruilgrond) toch een grotere impact kunnen hebben.

[Statenmededeling stappenplan verdere verduurzaming pachtgronden](#)

Consequenties

1. Beter inzicht en zichtbare stap op weg naar minder gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen.

Met dit pakket aan maatregelen denken we een beter inzicht te krijgen in het totale gebruik van middelen, en het kunnen koppelen van middelen aan nadelige gevolgen.

Om het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen te verminderen nemen we zowel regulerende maatregelen in grondwaterbeschermingsgebieden en overgangsgebieden, alsook verdergaande stimuleringsmaatregelen, gericht op alle grondgebruikers in de land- en tuinbouw. Daarmee denken we een duidelijke stap te kunnen zetten op weg naar een significante daling.

Europese en internationale zaken

De maatregelen dragen bij aan het behalen van de doelstellingen van de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Kader Richtlijn Water.

Financiën

De vervolgstappen op basis van dit actieplan kunnen plaatsvinden binnen de beschikbare middelen van het programma Landbouw & Voedsel en eventuele rijksbijdragen.

Communicatie

Vanwege het gegeven dat het de 80%-versie betreft is er nu geen aanleiding om hierover actief te communiceren. Bij de 100%-versie wordt die afweging opnieuw gemaakt.

Datum

24 juni 2025

Documentnummer

GS:C2353582/6144466

PS: 6149411

Vervolg

Het huidige bijgevoegde Actieplan Gewasbeschermingsmiddelen is de 80%-versie. Wij stellen uw Staten in de gelegenheid om hierop uw reactie te geven. Uw reactie betrekken wij bij de vaststelling van de 100 % versie van het Actieplan Gewasbeschermingsmiddelen. Daarnaast doorlopen wij samen met de trajecten in het kader van de KRW en Overgangsgebieden een participatietraject.

Bijlagen

- Actieplan Gewasbeschermingsmiddelen

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

I.R. Adema

drs. G.H.E. Derks MPA

Datum

24 juni 2025

Documentnummer

GS:C2353582/6144466

PS: 6149411